

*Posudek na diplomovou práci předloženou na katedře psychologie FF UK
v květnu 2015.*

Téma diplomové práce: Komunikace dětí a rodičů v rekonstruované rodině.

Diplomandka: Mgr. Kateřina Matoušková

Vedoucí práce Prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc.

Oponent: Doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.

Autorka předkládá k posouzení práci, která je zaměřená na velmi aktuální a zajímavé téma, jímž jsou složené rodiny, ve kterých děti vyrůstají s jedním nebiologickým rodičem a mohou zde být tvořeny sourozenecké skupiny, ve kterých se setkávají děti z předchozí rodiny matky, předchozí rodiny otce i děti společné, tedy děti obou biologických rodičů. Toto téma je v současnosti podrobena značnému zkoumání především v tzv. vyspělých zemích Evropy a Severní Ameriky, tedy tam, kde je vysoká míra rozvodovosti. V České republice tomu dosud tak není a předloženou diplomovou práci lze považovat za práci, která zmíněné téma, nebo alespoň jeho část (autorka se ve své práci soustředí především na přijetí nebiologického otce dítětem), základním způsobem představuje.

Text DP v rozsahu 100 stran doplňuje asi 30 stran příloh. Postrádám zde seznam příloh, jejich uvedení v obsahu DP a také posloupné číslování stránek přílohového materiálu (číslování každé přílohy zvlášť nepovažuji pro orientaci za příliš vhodné).

Autorka práci rozdělila na 4 celky. V prvním z nich věnuje pozornost rodině a jejímu významu pro dítě, kde základním způsobem vyjmenovává vybrané potřeby, které rodina dítěti uspokojuje, zmiňuje rodičovství, specifika vztahu dítěte s matkou a otcem a rozvod. Autorka se z tohoto komplexního tématu snažila vybrat podstatné pro své výzkumné zaměření, ale tento text působí dosti nesoudržně a nahodile.

Ve druhé části práce autorka věnuje pozornost tématu výchovných stylů, kde vychází především z předchozích zkoumání našeho pracoviště. Za těžiště teoretické části práce lze jistě považovat kapitolu 3. „Složené rodiny“, ve které autorka tyto rodiny zdařile popisuje (popisuje jejich obecné i specifické vlastnosti, jejich funkčnost). V této části si cením subkapitoly „Vztah dítěte s nevlastním otcem“ a za přínosnou považuji též subkapitolu „Výchovné postupy ve složených rodinách“. Z této části práce je patrné, že autorka provedla

poměrně náročnou rešerši v zahraničních i českých zdrojích a že v textu čtenáři předkládá zajímavá zjištění z této oblasti. Domnívám se však, že je škoda, že text, ačkoliv je myšlenkově bohatý, postrádá i formální kulturu. Je členěn dosti nedbale a je to spíše jednolitý celek dílčích sdělení.

V kapitole „*Komunikace ve složené rodině*“ autorka představuje empirickou část práce. Diplomandka zkoumala 27 dětí ve věku 8-15 let (vyváženě chlapci a dívky). Pro práci s nimi užila dvě metody Test rodinného systému FAST a Dotazník pro zjišťování způsobu výchovy, které adekvátně popsala. Je třeba ocenit, že se autorce podařilo zajistit si takový počet respondentů v této skutečně velmi citlivé oblasti. Také je třeba zmínit značnou časovou dotaci, kterou bylo třeba do zajištění výzkumných dat, v různých jeho etapách, vložit. Cením si též toho, že autorka s dětmi pracovala individuálně a všechna data získala ona sama osobně. Na straně 64 by bylo asi vhodnější mluvit o výzkumných otázkách, tak jak jsou formulovány, než o hypotézách. Za klíčovou v této části práce lze považovat kapitolu „*Výsledky*“, kde autorka předkládá verbálně i graficky získané výsledky, jež jsou skutečně velmi zajímavé, a bylo by vhodné, aby autorka ve svém zkoumání pokračovala i nadále. Za zmínku stojí i to, že předložené výsledky jsou komplementární s předchozími výzkumy našeho pracoviště Čápa nebo Gillernové. Obecně lze opět k této části namítnout, že ačkoliv je myšlenkově bohatá, je poznamenána formální ledabylostí nebo spěchem.

Cením si uvedení dvou posledních výsledků kvalitativních, „*Jak by si děti ze složených rodin ideálně přály svoji rodinu*“ a „*Postřehy dětí ze složených rodin o svých rodičích*“, které vychází z testování metodou FAST. Kapitolu *Výsledky* včetně dvou výše zmíněných by autorka měla dle mého soudu po potřebných úpravách samostatně publikovat v odborném periodiku.

Celkově lze shrnout, že posuzovaná práce mapuje nové a velmi aktuální téma. Je to práce, která je zpracována dosti netradičním způsobem, ačkoliv naplňuje základním způsobem požadovaná kritéria, kladená na diplomové práce. Práce je myšlenkově velmi bohatá, vyžadovala značný časový vklad autorky a to především při rešerši převážně zahraničních zdrojů a dále při získávání, respondentů, sběru výzkumných dat a při jejich statistickém zpracování. Na druhé straně posuzovaný text trpí formálními nedostatky, což zbytečně snižuje jeho hodnotu. **Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením velmi dobře.**

Praha 10.5.2015

Lenka Šulová